

Basındaki Haber Çevirilerine Çeviribilim ve Çeviri Eğitimi Açısından Bir Bakış

Revisiting News Translation in Translation Studies and Translation Training

Nihal YETKİN KARAKOÇ*

Öz

Basılı ve çevrimiçi olarak karşımıza çıkan ve açıklama ve haber metinlerinden oluşan yazılı siyasi metinlerin siyaset, diplomasi ve uluslararası ilişkiler alanında kilit bir role sahip olduğu bilinmektedir. Öte yandan böylesine önemli bir yere sahip olan haber çevirisine ait çeviribilim araştırmaları yakın bir geçmişe uzanmaktadır ve alanyazında genel olarak ideolojik yönlendirmeler çerçevesinde tartışılmalıdır. Ancak haber çevirisinin doğasının lisans düzeyindeki çeviri eğitimiyle uyushup uyushmadığı konusuna pek değinilmemiştir. Bu çalışma, şu araştırma soruları ile bu boşluğu doldurmayı amaçlamıştır. 1. Haber çevirisinin geleneksel çeviri eylemi ve öğelerinden ayrılan özellikleri nelerdir? 2. Haber çevirisinde çeviri ve editörlüğün birlikteliği düşünöldüğünde, lisans düzeyindeki basın çevirisi ders programına neler eklenebilir? Çalışma, haber çevirisinin geleneksel çeviri eylemi ve öğelerinden ayrılan özellikleri tek kaynak metnin olmaması ve çevirmenin kimliği olarak tesbit etmiştir. Çeviri eyleminin temel unsurları olarak bilinen kaynak, erek metin ve çevirmenin bunlara bakışı konusunda haber çevirisi alanının ezberbozan özellikleri bizi “çevirmen rolü, kimliği ve müdahalesi” tanımı üzerinde yeniden düşünmeye itmektedir. Çalışma, ayrıca, haber çevirisinin gerçeklerinden kopuk bir eğitimin ilgili kariyerde sorunlar getirebileceği yönünde farkındalık yaratmayı amaçlamakta, saha ile akademi arasında bir köprü kurma gayreti içinde, haber çevirisi ve editörlük eyleminin birlikteliğinin çeviri eğitiminde de yerini alması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu amaçla, psikolojik ve mesleki yönden öğrenciyi bu alandaki bir kariyere daha iyi hazırlamaya yönelik olarak, dilsel beceri kazandırma çalışmalarının yanısıra, alan için farkındalık kazandırmaya, etkileşimli olarak ve simülasyonlar ile hem haber çevirisi hem de haber yazımına dönük çalışmalar ve ekip çalışmaları ve stajlarla simülasyonlar ders içeriğine eklenebilir.

Anahtar sözcükler: Haber çevirisi, çevirmen rolü, çevirmen kimliği, çeviribilim, çeviri eğitimi.

Abstract

The printed/online political texts, comprising declarations as well as news texts are known to have a key role in politics, diplomacy and international relations. However, translation studies dealing with news translation having such great significance date back to a recent past, and revolves around ideological manipulations. However, little research is devoted to the conformity of news translation realities with translation training at university level. The study tries to fill this gap, with the following research questions: 1.What are the features distinguishing news translation from the classical translation act? 2.Given the embeddedness of news translation in editing, what can be added to the syllabus of media and communication translation course? The study indicates that the distinguishing features of news translation include the lack of a single source text and the varying translator identity. The radical features of news translation concerning source text, target text and the translator’s stance, being the fundamental elements of translation act compel one to revisit the definition of role, identity and intervention of the translator.

* Doç.Dr., İzmir Ekonomi Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık Bölümü, e-posta: nihal.yetkin@ieu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7649-5949

The study also tries to help grow an awareness in what problems could be faced in case of a training breaking with news translation realities, and to form a bridge between the two fields, suggests that the interconnection of news translation and editing be included in translation training. With the aim of enabling the students to be better prepared for such a career in psychological and professional terms, the study emphasizes the need to extend the scope of syllabus beyond the development of linguistic and subject-specific skills so as to cover in-class activities for growing awareness in the field, as well as to include activities of writing and translating news through interaction and simulation through teamwork and internships.

Keywords: News translation, translator role, translator identity, translation studies, translation training.

Giriş

Basılı ve çevrimiçi olarak karşımıza çıkan, açıklama ve haber metinlerinden oluşan yazılı siyasi metinler, siyaset, diplomasi ve uluslararası ilişkiler alanında kilit bir role sahiptir, öyle ki basın olmadan bu sayılan alanlardaki faaliyetler yürütülemeyeceği iddia edilebilir (Gambier, 2010a). Schäffner’in (2004, s. 120) da belirttiği gibi, bir ülkede söylenen diplomatik/siyasi söz(ler)e diğer bir ülkenin verdiği tepkiler, aslında haber çevirileriyle sağlanan bilgiye verilen tepkilerdir. Zaman içinde küresel köy halini alan dünyada çevrilen haber metni sayısı büyük oranda artmış, bu da yarattığı etkileri arttırmıştır (Dizdar, 2006), öyle ki bazen düzeltilmeyen bir yanlış, yetersiz/ yorumlu çeviri ideolojik olmasa da öyle algılanıp siyasi krizlere dahi sebep olabilir (Bulut, 2008, s. 30). Örneğin, ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton 2009 yılında Cenevre’de düzenlenen basına açık görüşmede Rus meslektaşı Sergey Lavrov’a sembolik olarak ABD-Rusya ilişkilerini barışçı bir şekilde “yeniden başlatma tuşu” hediye edince Lavrov, tuşun üzerinde yazan Rusça ifadenin “reset” (perezagruzka) değil, “overcharged” (peregruzka) yani “kazıklanma” olduğunu ifade etmiştir. Clinton’un yanıtı “Bizi kazıklamanıza müsaade etmeyiz” olunca, yarı şaka yarı ciddi devam eden diyaloglar iki ülke arasındaki güven bunalımının devam edeceği gibi bir izlenim doğurmuştur¹. Daha sonra resmi görevlilerin araya girmesiyle hassas durum tatlıya bağlanmıştır.

Sosyal dünyamız temelde bir yapılandırmaya dayanır ve birincil olarak dil yoluyla bu yapılandırma öğrenilip aktarılır (O’Shaughnessy, 1999, s. 31). Haberler de dildeki diğer söylemler gibi yapılandırılır ve dünyayı dilsel yönden temsil eder (Fowler, 1991). Aynı şeyi söylemenin farklı yolları vardır ve bunlar gelişigüzel ortaya konmuş alternatifler değildir. Ne de olsa, “Öteki’nin temsili aracısız bir şekilde gerçekleştirilemez” (Venuti, 1995). Yani, haber çevirileri “her zaman yorum, duruş ve ideolojik yönlendirme (manipulasyon) içerir (Fairclough, 1995). Aracı ile sunulan metnin çevirisi erek metnin sunumu için değil, bir haberin üretimi içindir (Orengo, 2005, s. 170). Dolayısıyla, bağlamın “kültüre göre adaptasyonu” (Bassnett, 2005), “yeniden çerçeveleme” (Darwish, 2010), diğer bir deyişle, “yeniden oluşturulması” (Schäffner ve Bassnett, 2010) veya “yeniden anlatımı” (Pormuzeh, 2014) söz konusudur. Basın çevirisinde yapılan bu tür bir yeniden düzenleme, “gerçeğin yeniden yapılandırılması” anlamına gelir. Bu ideolojik içerikli yeniden yapılandırmalara bir örnek olarak, yakın geçmişteki Azad Keşmir’deki protestoların nedeni için öne sürülen nedenler verilebilir. Bir Türk haber ajansı olan Timeturk verdiği haberde protestonun nedenini Hindistan yönetiminin 5 Ağustos 2019’da Cammu Keşmir’in özel statüsünü kaldırmasını gösterirken, Pakistan Devlet Televizyonu Pakistan ve Azad Keşmir’de Kara Gün olarak adlandırılan Hindistan’ın Bağımsızlık Günü’nü öne çıkarmıştır²

Haber çevirisinde var olan, metindeki yeniden düzenlenmiş karmaşık yapıyı daha iyi anlamak adına girişilen bu çalışmadaki iki araştırma sorusu şunlardır: 1. Haber çevirisinin geleneksel çeviri eylemi ve öğelerinden ayrılan özellikleri nelerdir? 2. Haber çevirisinde çeviri ve editörlüğün birlikteliği düşünüldüğünde, lisans düzeyindeki basın çevirisi ders programına eğitsel olarak neler eklenebilir? Gelecek bölümde alanyazın taramasından yola çıkılarak varılan tesbit ve sonuçlarla çalışmanın sırasıyla bu sorulara ışık tutması hedeflenmektedir.

¹ <https://www.nytimes.com/2009/03/07/world/europe/07diplo.html>

² <https://www.timeturk.com/pakistan-ve-azad-kesmir-de-hindistan-bagimsizlik-gunu-protestosu/haber-1169945>

Tartışma

Basında haber çevirisinin geleneksel çeviri eylemi ve öğelerinden ayrılan özellikleri

Çalışma boyunca, haber çevirisi siyasi ve/veya diplomatik haberlerin çevirisi anlamında kullanılacaktır. Haber çevirisi söylemi orijinal ortamından alıp, yeniden bağlamaştırma maksadıyla kontrol edilebilir bir metne dönüştürme anlamına gelen “metinleştirme” (entextualization)’nin bir örneğini oluşturur (Bauman ve Briggs, 1990). Bu metinleştirmeye dâhil olan, haber seçimi, çevirisi, çerçevelemesi ve editörlüğü, birbirine girmiş güç ilişkilerinin (ulusal, dilsel, ideolojik, siyasi vb.) sonucunda ortaya çıkar (Van Doorslaer, 2010, s. 180). Haber çevirisi ile ilgilenen çeviribilim çalışmalarının göreceli olarak yakın bir geçmişi vardır. Bu çalışmaların kökeni 2004-2006 yılları arasında seçili küresel haber ajanslarında (başta AP, Reuters ve AFP) yayımlanan Warwick Projesi’ne dayandırılabilir. Bu kapsamda, haber metinleri ve bunların çevirideki rolü ilk defa sistematik olarak incelenmiştir (Conway ve Bassnett, 2006).

Bu bölümde yukarıda sözü geçen metinleştirme sürecinde haber çevirisini geleneksel çeviri eylemi ve öğelerinden ayıran yönler incelenecektir. Bunlar, çalışma için yapılan alanyazın incelemeleri göz önüne alınarak, yapılan tesbitlerle aşağıdaki maddeler altında incelenebilir.

Kaynak metnin tek olmaması

Haber çevirisi söz konusu olduğunda, çeviribilim terminolojisindeki yerleşik anlamıyla “kaynak metin” yoktur (Conway, 2015, s. 521). Bunun belli başlı nedenleri arasında metinlerarasılık, ikidillilik ve çokdillilik yer alır.

Metinlerarasılık: Haber yazımı özünde metinlerarasıdır. Şöyle ki, haber metni, doğası gereği, başka bir metne/metinlere gönderme yapar. Bu göndermelerin üzerine, birçok araştırmacının “metinlerarası bir eylem” olarak tanımladığı çeviri de eklenince metin bir katman daha kazanır. Üstelik, haber metni çoğu zaman tek bir kaynak metin ve onun çevirisinden ibaret olmayabilir. Başka metin türlerinde intihal olarak adlandırılacak kaynak vermeden yapılan alıntılı metin üretimi, haber metninde rutin olarak uygulanmıştır (Lewis, Williams ve Franklin, 2008, s. 18). Bunun uzantısı olarak, kamuoyuna çeviri olarak sunulan parçalar ayrı kaynaklardan alıntı yapılmış bir kolaj çalışması olabilir (Bassnett, 2011). Haber metinleri yukarıda sözü edilen nedenlerle metinlerin ve çeviri metinlerin birleşimi yoluyla yazıldığı için metinlerarasılık özelliği daha da pekişir. İznews’da³ çıkan haberdeki şu bölüm metinlerarasılığı açıkça örneklendirip, ortaya koyabilir: “...ABD’nin Orta Menzilli Nükleer Kuvvetler Anlaşması’ndan (INF) ayrılmakla tehdit etmesi ve Rusya’ya INF’den doğan yükümlülüklerini yerine getirmesi için 60 gün süre verdiklerinin belirtilmesi üzerine Putin’den kritik açıklama geldi...” Görüldüğü gibi, haber Türkçe olarak söz konusu olayı kısaca özetlemiştir. ABD ve Rus tarafının ifadeleri İngilizceden ve Rusçadan, belki haber üretimi sırasında taranan kaynaklar nedeniyle ara diller de kullanılarak, Türkçeye çevrilmiş ve dolayısıyla ayrı kaynaklardan alıntı yapılmıştır. Bunun üzerine “tehdit etme” ve “kritik” gibi sözcüklerle yorum eklenmiş, yeni bir metin haline getirilerek, kolaj bir metin parçası olarak okuyucuya sunulmuştur.

İkidillilik: Devlet yapısındaki ikidillilik nedeniyle de iki kaynak metin olabilir. Örneğin, Two Worlds-Dos Mundos ve Tu Decides-You Decide İngilizce-İspanyolca, The New York Times ve The Seattle-Chinese Post ise İngilizce-Çince yayımlanan ikidilli gazetelere örnek verilebilir. Aynı şekilde, Kanada Fransızca ve İngilizce olarak siyasi/diplomatik metinler üretmesiyle bir diğer bilinen örnektir. Gagnon (2010, s. 174) Kanada’daki İngilizce ve Fransızca dillerindeki siyasi/ diplomatik metinleri gündeme getirerek, bunların eşzamanlı olarak yazıldığını, bundan yola çıkarak da çeviribilimde yer alan klasik çeviri tanımındaki kaynak metin kavramının sorgulanması gerektiğinin altını çizer.

Çokdillilik: Devlet yapısındaki resmi çokdillilik nedeniyle kaynak metin çok dilde olabilir. Buna verilebilecek bir örnek Agence Télégraphique’tir. Bu haber ajansı ülkedeki üç resmi dil olan Almanca, Fransızca ve İtalyanca dillerinde hizmet verir. İkinci bir neden olarak, kaynak metin bazı durumlarda, haber dünyasının getirdiği bilgiyi hemen paylaşma zorunluluğu ile birden fazla dilde aynı anda yazılabilmektedir. Örneğin, Agence France-Presse (AFP) gibi çokdilli haber ajanslarında haber aynı anda

³ <https://www.iznewsagency.com/putinden-abdye-inf-anlasmasi-icin-tehdit-gibi-sozler-karsilik-vermek-zorunda-kaliriz/>

ayrı ayrı dillerde kaleme alınır. Ya da adının açıklanmasını istemeyen bir Euronews muhabirinin verdiği bilgiye göre, Euronews örneğinde de görülebileceği gibi gazetecilerden yazılı çevirinin yanısıra, ayrı bir uzmanlık gerektirdiği çeviribilim alanyazınında iyi bilinen eşzamanlı çeviri dahi istenebilmektedir. Bu durum, haberi yazan gazetecilerin çeviri eylemine bakışından kaynaklanır. Onlar çeviriyi işlerinden yalnızca biri, örneğin editörlüğün bir parçası veya adaptasyonun bir parçası olarak görür (Valdeón, 2014, s.53). Dahası, Davier'in (2014, s. 60) yaptığı çalışma kapsamında, gazetecilerle yapılan röportajlar sırasında çeviriyi “işlerini yavaşlatacak ikincil bir işlem” olarak gördükleri, “herhangi bir gecikmeye neden olmamak için”, “çok önemli” haberler söz konusu olduğunda, çeviriden çok “paralel bir üretim”i tercih edebildikleri de ortaya çıkmıştır.

Çevirmenin kimliği

Çevirmen kimliği, alanın doğası gereği, diğer çeviri alanlarından çok farklı şekillerde karşımıza çıkar. Çevirmen kimliğinin haber çevirisinde aldığı çeşitli görünümle aşağıdaki gibi gruplandırılabilir:

i. Profesyonel çevirmenin olmaması, bu rolün gazeteciler tarafından bir ek görev olarak üstlenilmesi: Bu genel olarak, çevirmen kadrosuyla gazetelerde çevirmenlerin istihdam edilmemesi olarak da ifade edilebilir. Bunun belli başlı iki nedeni olduğu söylenebilir. İlk olarak, haber metni üretme aşamasındaki yazım ve çeviri birlikteliği, yaratım ve yeniden yaratımın tek bir süreçte birleşmesinin önünü açmıştır (van Doorslaer, 2010). Bunun bir sonucu olarak, haber çevirisinde her zaman bir profesyonel “çevirmen”in varlığından söz etmek pek mümkün değildir. Çeviri eylemi genel olarak editörlük ve üretim aşamalarından neredeyse ayrılamayacak şekilde haber yazım eyleminin parçası olarak görülmektedir (Bassnett, 2005, s. 124). İkinci olarak ise, iyi dil bilen birinin çeviri yapabileceği sanısıyla, maliyeti düşürme gayretidir. Dolayısıyla, çoğunlukla, çeviriler ile profesyonel çevirmen değil, gazeteci, gözden geçiren veya editör ilgilenir.

Bu durum, adının açıklanmasını istemeyen bir gazeteciye göre, çeviri işinin zaten zor olan gazetecilik işlerinin yanında bir külfet olarak görülmesine neden olmuştur. Bunu destekler şekilde, Gambier de çalışmasında, gazetecilerin çeviri görevini ikinci sınıf bir görev olarak gördüklerini kaydetmiştir (2010b). Bununla birlikte, medya çalışmalarında, dillerarası değişiklikleri yapan ancak, profesyonel çevirmen olmayan gazeteciye daha kapsayıcı bir isim verme gereği hissedilmiştir (Loupaki 2010, s. 72). Bu terim, van Doorslaer'in (2012), İngilizcede gazeteci (journalist) ve çevirmen (translator) sözcüklerini birleştirerek elde ettiği “journalator” sözcüğü şeklinde İngilizcede yerini almıştır.

ii. Çevirmenin bir ekip üyesi olarak varlığı ve çevirmenliğe ek olarak gazeteciliği bir ek görev olarak üstlenmesi: Bu durum çevirmenlere özgü değildir, çünkü diğer mesleklerden kişiler de gazetecilik yaptığı bilinmektedir. Bunun bir nedeni Türkiye’de ve dünyada gazetecilik yapmak üzere işe başvurma koşulları arasında çoğu zaman ilgili fakülte mezunu olma şartı aranmamasıdır. Çünkü içeriğin alan uzmanlarınca daha rahat yazılacağına inanılmaktadır. Gazete haberlerinin yazarlarının unvanlarından da rahatça izlenebileceği gibi, örneğin, ekonomi haberlerini iktisatçıdan, uluslararası ilişkiler haberlerini o alanda uzmandan sağlamak yaygın görülen uygulamalardandır. Diğer bir nedeni de gazetecilik işinin doğasıdır. Haber yazım, raporlama, çeviri genel olarak iç içe yapıldığından, Bulut’un (2008, s. 110) belirttiği gibi, ekipte bir çevirmen olması halinde de haberci/çevirmen/editör kimlikleri öyle kaynaşmıştır ki “ayrı” bir çevirmenden söz edilemeyebilir ya da çevirmen bu “süreçte daha fazla söz sahibi olan yarı-uzman bir kişi ya da haberci-editör gibi çoklu kimliklere sahip biri olabilir” (Bulut, 2015, s. 50).

iii. Aynı metin için birden çok çevirmen/çeviri yapan kişinin görevlendirilmesi: Çevrimiçi basın ve fan çevirilerinin ortaya çıkması ile çeviriyi yapan artık tek kişi değildir (Schäffner, 2012). Gelişen dijital dünyada çeviri aktörlerine bakıldığında bunlar dört grupta toplanabilir. Birinci grup, makine çevirisini kullanır. Bunlar makine çevirisini değerlendirip iyileştirilmesi için önerilerini sunar. Örneğin, bir akademik ekip çalışmasına⁴ göre, birbirine uzak dil ailelerinden seçilmiş 4 dil çifti üzerinden sekiz yönde basın çevirisi yapmak üzere İstatiksel (SMT) ve Nöral Makine Çevirisi (NMT) yönlendirilmiş, bunların tek tek performansı bir de birleşimlerinin performansı ile karşılaştırılmış ve sonuçta biraraya geldiklerinde çeviri açısından iyi sonuçlar elde edildiği görülerek önerilmiştir. İkinci grup profesyonel eğitimi olmayıp

⁴ <https://www.aclweb.org/anthology/W18-6419>

dili akıcı kullanan bir gruptur. Genelde fançevirisi (fantranslation), fanaltyazısı (fansubbing), fandublajı (fandubbing), tarama usulü çeviri (scantrans) olarak alt dallara ayrılır ve proje temelli çalışılır. Giderek dijitalleşen ortama bloglar, podcastler vb. yoluyla taşınan pek çok haberin doğal bir sonucu olup, vatandaşın basını (citizen media) olarak ünlenmiştir. Bu katılımcı basın çevirisine örnek olarak Global Voices sitesi örnek verilebilir. Bunun içinde yer alan Project Lingua sayesinde ana akım medyada yer almayan küresel konularda haberler 14 dile çevrilmekte ve denetlenmektedir (Salzberg, 2008). Üçüncü grup projede fanlardan çok, çalışan bir grup sosyal medya ve sosyodijital ağları kullanarak çok sayıda kişiye işi böler ve normalde ulaşamayacağı sayıda bir topluluğa (crowdsourcing) çeviri yaptırır. Bu grup profesyonel olan ve olmayan olmak üzere iki altgruba ayrılır. Profesyonel olan grubun hem çevirinin kalitesini hem de yapıma hızını arttırdığı bilinmektedir⁵. Dördüncü grup ise kaynakları paylaşarak yardımlaşmaya dayalı olarak çeviri yapan bir gruptur. Bu aktivist çevirmenler belli bir dava uğruna bu işi yapar ve sivil toplum örgütlerinin ihtiyaçlarını karşılar (a.g.e. 903-4). Şöyle ki, Tymoczko'nun (2007) sömürgecilik-sonrası çalışmaları incelemesi sonrasında işaret ettiği çevirmenlerin saklı veya sansürlü bilgiyi aktivist bir eylemle yayarak güç kazanmasına duyulan ihtiyacı gidermeye yöneliktir. Bir başka deyişle, Bulut'un (2015) da işaret ettiği gibi, bu gönüllülük esasına dayalı çeviriler, resmi kanallardan haber alınmadığı durumlarda, gelişmeleri izlemede tarafsız bir tutum sergileme yönünden önem taşır. Bu çevirilerde kişinin kimliğinden çok, sitenin ismi ön plana çıkarılmaktadır. Ülkemizde Wikileaks belgelerinin çevirisi bu alandaki ilk ses getiren örnektir. Gezi eylemleri süreci ve sonrasında yerli ve yabancı medyada yayınlanan ve sansür edilen haberlerin, gönüllüler tarafından önce "Gezi için Çevir" sonra, "Translate for Justice" adı altında çevirilmesi kollektif aktivist çeviri tarihimizde yerini almıştır. Yardımlaşmaya dayalı çeviri yapan gönüllü bir aktivist gruba, afetler/hastalıklar karşısında dil engelini kısa sürede çözebilmek amacıyla insani yardım kapsamında da ihtiyaç duyulabilmektedir. 2015'te Kenya'da başlatılan Words of Relief Projesi⁶ buna örnek olarak verilebilir. Bu proje altında, Swahili ve Somali dillerine sel, Ebola, deprem hakkında pek çok bilgi notu, basın açıklaması, tweet çevrilmiştir.

Kimliklerin içiçeliği ve genel olarak çeviri ve editörlük eyleminin haber çevirisinde biraradalığı, Çeviribilim araştırmalarında "Transediting" (Stetting, 1989) başta olmak üzere pek çok terimle, içerik olarak çeviriye aşan eylemleri çağrıştıracak şekilde kullanılmıştır. Sonuçta, haber çevirisi, özünde ezberbozan bir yeniden yazma ve sentez yapmayı gerektirir ve bambaşka bir kitlenin beklentilerini karşılamak üzere yönlendirilerek değiştirilir. Bu nedenle, yeni kitleler için metnin defalarca değiştirilmesi işlemini gerektiren haber yazımının en genel tanımı, çokanlamlılığa dayanarak değil, çeviribilim çalışmalarında, ideolojinin çevirideki yerini sorgulayan Manipulasyon Okulu temsilcilerinden Lefevere'in (1992) deyişiyle "yeniden yazım" (rewriting) teriminde vücut bulur. Bassnett ve Lefevere'in (1995) ifade ettiği gibi, bütün yeniden yazımlar belli bir ideoloji ve poetikaya dayanır ve toplumda edebiyatı belli bir şekilde işlev görmesi için yönlendirir. Bu saptama, edebiyat için söylenmiş olsa da haber çevirisi için de bire bir geçerlidir. Yeniden yazım eylemi çeviribilimdeki adıyla patronaj adı altında bir toplumda gücü elinde tutan kişi ve kuruluşlar tarafından yönlendirme ve denetlenme yoluyla gerçekleştirilir.

Patronajın yönlendirmeleri yeniden yazma eylemini yürütenleri eşikbekçiliği konumuna getirir. Bilginin yayılmasının kontrolü olarak tanımlanabilecek Eşikbekçiliği temelde iki nedenle yapılır.

Birinci neden, kültürler arası iletişimi sağlamaktır. Bu amaçla, metindeki kültürel bazı öğeler erek kitlenin daha kolay anlaması için eklenebilir. Örneğin, metinde "Chargé d'Affaires" karşılığı olarak "Maslahatgüzar" demek yerine bir ekleme olarak "Büyükelçinin vekili olarak görev yapan Maslahatgüzar" olarak çevrilmesi. Bazı öğeler de aynı nedenle çıkarılabilir. Örneğin, "London Underground's Metropolitan Line" ifadesini olduğu gibi bırakmak yerine veya sözcüğü sözcüğüne çevirmek yerine çeviride sadece "metro" ifadesinin kullanılması.

İkinci neden ise ideolojik nedendir. Öncelikle, çevirmen/ çevirmenlik görevini üstlenen kişi(ler)in siyasi bir metin çevirisi yapma kararını aldığı an taraf olduğunu ve Vermeer'in deyişiyle, aynı zamanda sorumluluk aldığını belirtmekte yarar vardır (Akt. İnce ve Dizdar, 2017). Çünkü çeviri sürecindeki karar almadaki çevirmenin aktif konumundan dolayı, çeviriler "etik ve siyasi eylemler" (Davis, 2001) olup, belli

⁵ <https://www.morningtrans.com/crowdsourced-translation-does-it-work>

⁶ <https://www.elrha.org/project-blog/when-translation-saves-lives/>

bir yönelimle “ses” oluşturma açısından “ideolojik” tir (Baker, 2005). Çevirmenler çalıştıkları kurumların saygı duyduğu değerler temelinde (Pormuzeh, 2014), erek metinde, kaynak metinde olanı kuvvetlendirmek veya zayıflatmak üzere birtakım stratejiler kullanabilir. Yöneticileri, kurumsal çevirmenlere, olayları anlatma şeklini, bakış açılarını değiştirerek hedef kitleye göre yeni bir metin oluşturmaları için yönlendirmelerde bulunabilir (Bielsa ve Bassnett, 2008, s. 93; Loupaki, 2010, s. 72). Haber çevirisinde bu tür yönlendirmelerin neden olduğu dilsel müdahalelere yakından bakıldığında, çeşitli çeviribilim araştırmacıları tarafından benzer yaklaşımlarla adlandırılmış oldukları görülür: yeniden düzenleme, iletinin kapsamını denetleme, iletiye ekleme yapma ve erek dil geleneklerine göre kaynak dildeki ifadeleri değiştirme (Fujii, 1988), yeniden düzenleme, silme, ekleme ve bir şeyin yerine başka bir şeyi koyma (Hursti, 2001) ve silme, ekleme, belirtikleştirme, doğallaştırma, kültürel dengiyle veya deyimle değiştirme (Bassnett, 2005). En genel biçimiyle, bu adların; orijinal metinden bir şeyler çıkartma, metne bir şeyler ekleme veya metnin bir kısmını değiştirme ekseninde oluştuğu görülebilir. Adı ne olursa olsun, sözü edilen müdahaleler, ham taslak çeviri üzerinde editör ve gerekli görüldüğünde diğer görevliler tarafından farklı katmanlarda (format, dilsel, içeriksel) kontrollerle yapılır ve metne nihai şekli verilir (Bani, 2006).

Nihai metin olarak, ideolojik nedenlerle ortaya i. birbiriyle çelişen/birbirinden farklılık gösteren, ii. gerçeğin dışında ve hatta iii. gerçeğe aykırı/gerçeğin zıddı olabilecek haber metinleri çıkabilir. Birbiriyle çelişen/birbirinden farklılık gösteren haber yapılandırması için, etiketleme sıkça kullanılan bir uygulamadır. Buna tipik bir örnek olarak, ülkelerin ideolojisi gereği haberleri verirken aynı kişi, grup veya örgütten/kuruluştan söz ederken kimi haberde onlardan “terrorist”, kiminde “gerilla” veya “özgürlük savaşçısı” olarak nitelendirilmesi verilebilir. Buna bağlı olarak, kişilerin yaptığı eylemler de isim değiştirir. Örneğin, CBS News’ın 3 Şubat 2016 tarihinde Kudüs’te yapılan saldırıya “3 Palestinians killed as daily violence grinds on” şeklinde başlık atmasından da görülebileceği gibi Filistinlileri öldürülmüş olarak haberi sunmuştur. Arutz Sheva’ın genel yayın yönetmeni Ari Soffer’e göre ise bu haliyle haber Filistinlileri kurban olarak göstermekte, saldırı yaparken öldürüldüklerini ifade etmemektedir⁷. Metnin yeniden yapılandırması bu etiketlemenin haberin içeriğinde nitel ve nicel olarak nasıl verildiğine de yansır. Örneğin, 2015’te BM’nin Mülteciler Yüksek Komiserliği bünyesinde, AB’ ye üye beş Avrupa ülkesinde Mülteci ve Göçmen Krizi’nin Basında Yer alma Biçimleri konusunda hazırladığı rapor. Söz konusu raporda belli kişilerden söz edilirken ülke temelinde kullanılan farklı etiketlemeler (mülteci, göçmen vb.) incelenmiş, hem de bu etiketlerin ülke temelinde kullanımına bakılmıştır. Örneğin, “mülteci” sözcüğünün incelenmiş gazetelerdeki kullanımı Almanya’da %91.0 oranında iken, Birleşik Krallık’ta %27,2 oranındadır. Raporun tamamı için Bkz. ilgili Rapor⁸. Gerçeğin dışında ortaya çıkan haber metnine örnek olarak, bağlı buldukları yöneticilerin siyasi nedenlerle kendilerine yaptığı yönlendirmeler sonucunda Yunan haber muhabirlerinin yaptıkları bir haber çevirisi ve metindeki bir ifade verilebilir. Türk üst düzey yetkilileri sözkonusu haber dahilinde verdikleri demeçte, devletlerinden bahsederken, KKTC dedikleri halde, haber çevirisinde “işgal altındaki topraklar” ifadesi kullanılmıştır (Floros, 2012). Gerçeğe aykırı olacak şekilde yapılan haber örneği olarak ise, Trump’ın ABD Büyükelçiliği’ni Tel Aviv’den Kudüs’e alma yönünde tartışma yaratan kararını 19 Ocak 2017’de Washington Post gazetesi⁹ iki şehir arası mesafeyi 50 mil olarak brelirtmesi verilebilir. 13 Şubat 2019 tarihli Jewish Policy Center haberinde¹⁰ bu mesafe gerçeğe aykırı olarak bulunmuştur. Merkezin belirttiğine göre, bu mesafe 33 mil olup, 50 mil olsa, Batı Şeria diye bir yerden söz edilemezdi.

Gerçeğin zıddı veya ona aykırı haber çevirileri, sadece olayların aktarım şekliyle sınırlı değildir. “Politikacıların üslubu” da aslının tam zıddı olacak şekilde haber çevirilerine yansıtılabilmektedir. Örneğin, Trump’ın seçim kampanyası tümüyle tabanına dönük olarak kaba ve içinden geldiği gibi bir üsluba dayanmaktayken, Fransız çevirmenler Fransa’da politikacıların resmi ve özenli konuşması nedeniyle Trump’ın söylemini olduğunun tersi bir düzleme çekmişlerdir. Sonuçta, İngilizce bilmeyen ve

⁷ <https://www.theblaze.com/news/2016/02/03/israeli-reporters-stunned-by-unreal-cbs-news-headline-on-terror-attack-near-jerusalem-holy-sites>

⁸ <https://www.unhcr.org/56bb369c9.pdf>

⁹ <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2017/01/19/in-video-praising-trump-jerusalem-mayor-says-obama-surrendered-to-radical-islam/>

¹⁰ <https://www.jewishpolicycenter.org/2017/02/13/fake-news-one-thing-counter-factual-news-quite-another/>

küresel haberleri çeviri haberlerden öğrenen hedef kitle Trump'ın hangi söylemle bu kampanyanın başarıya ulaştığını anlamamış olabilir¹¹.

Bu noktada, çevirmen kimliklerinin yukarıdaki çeşitli görünüşleri düşünüldüğünde, Ayyad ve Pym'in (2012) de belirttiği üzere, "çevirmen müdahalesi" terimi yanlış ya da eksik bir isimlendirme olabilir. Zira, özellikle haber metinleri gibi hassas metinler sözkonusu olduğunda, "bir çeviriye katkıda bulunan, onu uygulatan, değiştiren ve özellikle çeviriyi yetkilendiren tüm sosyal aktörlerin müşterek müdahalesi" söz konusudur. Öyleyse, haber çevirisinde dilsel müdahalelerin çoklu kimliklerle tarif edilebilecek karmaşık doğası dikkate alındığında, çevirmenin/ çeviri görevini üstlenen kişi(ler)in yanısıra, bu incelemeleri yapanların da içerikten sorumlu tutulması gerekir (Floros, 2012; Javandalasta, Aprina ve Kirana, 2018).

Haber çevirisinde çeviri ve editörlüğün birlikteliği ve çeviri eğitimi

Çeviri öğrencilerinin iş dünyasında karşılaşacağı şartlara eğitimleri sırasında hazırlanmaları gerektiği bilinen bir gerçektir (Ulrych, 1996, s. 253). Haber çevirisi alanında profesyonel bir ortamda hiç çalışmamış bazı eğitimcilerin lisans düzeyindeki basın çevirisi derslerini, ister istemez geleneksel bir çeviri eğitimi şekli olan kaynak metnin önceden veya sınıfta çevrilmesi ve sınıfta veya öğretmenin yazılı notlarıyla öğrenciye geribildirim verme şeklinde işleyebildiği alanyazında belirtilmiştir. Ancak, bu sahadan kopuk bir haber çevirisi eğitiminin, piyasa ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalabileceği, bu çalışmada özetlediğimiz özelliklere bağlı nedenlerle ortaya konmuştur. Çeviri eğitiminde kuram ile uygulama arasındaki sözkonusu boşluğu kapatmak gerektiği dile getirilmiştir (Kıraly, 2000).

Bu doğrultuda atılabilecek adımlar genel olarak Alan için Farkındalık kazandırma, Etkileşimli olarak hem haber çevirisi hem de haber yazımına dönük dersler yapılması ve simülasyon çalışmaları yapılması şeklinde tespit edilen başlıklar halinde sunulmuştur:

i. Alan için Farkındalık Kazandırma: Öğrencilerin etkin öğrenme yolunda derslerde şunlar hakkında farkındalık kazanması önemlidir: i. Haber çevirisi süreçleri, ii. Stres altında ve ekip halinde çalışmanın işin olmazsa olmaz bir parçası olduğu, iii. Haber çevirisi ile uğraştıkları takdirde iş dünyasında kendilerinden yalnızca çeviri istenmeyeceği, diğer bir deyişle, bazen çevirinin sorumluluklarından yalnızca biri olabileceği, iv. Bazı haberleri yeniden yazıp çerçevelenmeleri gerektiği, v. Eleştirel bir şekilde haberleri okuma alışkanlığı edinmeleri gerektiği, vi. Yazma pratiklerini geliştirmeleri gerektiği. Bunları geliştirmeye yönelik olarak ve işin mutfağını deneyimlemek üzere, öğrencilerin buldukları üniversitenin varsa Gazetecilik/Medya ve İletişim gibi bölümlerinden Haber istihbaratı, Raporlama, Haber Toplama, Habercilik gibi dersler almaları teşvik edilebilir.

Haber çevirisinde rol alan uygulayıcılar akademik eğitimle ilgilenmese de, çeviribilim araştırmacılarının/ eğitimcilerinin uygulayıcılar ile öğrencileri küreselleşen dünyanın gerçeklerine göre yetiştirmek adına saha çalışmaları, anketler, görüş alışverişleri yoluyla iletişime geçmesi, buna göre izlenelerde, haber çevirisi süreçlerinde öğrencilerin nelerle karşılaşabileceğine yer vermeleri yapıcı bir adım olur (Li, 2006; Vybíralová, 2012).

ii. Etkileşimli ve hem haber çevirisi hem de haber yazımına dönük dersler yapılması: Çeviri eğitimi çerçevesinde ise genel olarak, amacın sadece bilgilendirme olmadığı, düşünsel boyutu geliştirmenin de önemli olduğu savunulmuştur. (Pym, 1993). Bundan hareketle, öğrencilere haber çevirisi alanı içindeki haber metinleri tanıtılırken, İnce ve Dizdar'ın (2017) kaleme aldığı "Çeviri Atölyesi" başlıklı kitabının "Bir gazete için haber metni çevirmek" adlı bölümünde söz edildiği gibi, bu alandaki dil ve söyleme ilişkin bilgiyi hazır vermek yerine, öğrencilere yönlendirici sorular sormak, çevirilerini bilinçle yapıp, seçimlerinin arkasında durabilmelerini sağlamak, öğrenmeyi daha etkin ve kalıcı hale getirebilir. Etkin öğrenmeyi hem zorlayıcı, hem de psikolojik açıdan güvenli bir şekilde oluşturmak ancak gerçekçi bir ortamda sağlanabilir (Keys ve Wolfe, 1988, s. 214). Bunun da en pratik yolu vaka incelemeleridir (Gabr, 2001). İncelenen vakalar yoluyla öğrencilerin beyin fırtınası yapmaları ve düşüncelerini arkadaşlarıyla paylaşma ve tartışmaları sağlanabilir.

¹¹ <https://www.writerswrite.com/a-french-translator-describes-the-difficulty-of-translating-president-12920171>

Alan ne olursa olsun, çeviri öğrencilerine metin edincinin, metni anlama, yorumlama, çözümlenme ve yazma becerilerinden oluşan bir bütün olduğu açıklanıp, çeviri eğitiminde metin bilincinin oluşturulmasına katkıda bulunulabilir (Birkan-Baydan, 2013). Bununla birlikte, metin yazma, yorumlama, çerçeveleme gibi işlemlerden geçen metin işlemciliğinin önemli bir yer tuttuğu basındaki haber çevirisi özelinde bakıldığında bu bilinç daha fazla önem kazanmaktadır. Ayrıca, metin oluşturmak bir yana, varolan metinler düşünüldüğünde, metinsellik niteliği düşük olan kaynak metinler, gelecekte sık sık karşılımlarına çıkabileceğinden, öğrencilerin bunlara karşı da hazırlıklı olmaları gerekir. Ne de olsa, bunları yalnızca çevirmeleri yetmeyecek, aynı zamanda kaynak metni, gerekli görüldüğü takdirde, düzeltmeleri de beklenmektedir. Dolayısıyla, kendilerini bu konuda bilgi ile donatmaları ve geliştirmeleri beklenir (Schrijver, 2014). Bu yolda, öğrencilerin gelecekteki çeviri sorunlarına aşına olabilmesi için, ders için yapılan metin seçimlerinde özgün ve üzerinde herhangi bir düzeltme yapılmamış metinlere yer verilebilir (Dollerup, 1994, s. 124).

Buna ek olarak, öğrencilerin hem kaynak metin üzerinde düzeltme yapma hem de erek metni oluşturmaları yönünde ortam sağlanarak, sınıfta yapılan tartışmalarla bilgi ve zihin olarak iş hayatına hazırlıklı olabilmelerine olanak tanınabilir. Dolayısıyla haber çevirisi kadar, çevirinin içinde olmazsa olmaz olduğu haber yazımı uygulamaları da yaptırılabilir. Oluşturulan metinlerin Hatim ve Mason'ın (1993, s. 22) belirttiği gibi, rahat okunabilirlik, erek dilin kendine özgü ve söylemsel özelliklerine uygunluk ve metnin oluşturulma amacı için yeterli olma ölçütleri temelinde önce kendileri, sonra sınıf arkadaşları tarafından değerlendirilmesi yararlı olur. Gerçek hayatta az düzeltinin, daha çok kabul göreceği ve öne çıkacağı unutulmamalıdır.

Ders için seçilen, özgün, üzerinde herhangi bir düzeltme yapılmamış olan metinlerin çevirisi her zaman ödev şeklinde istenmemelidir. Çünkü Hajmohammadi'nin (2005) de saptadığı gibi, ödev olarak verilen metinler genelde tek bir konuda olup, tamamlanması için gerçek hayata göre çok daha fazla süre tanınmaktadır. Oysa genelde haber yazma ortamlarında işin aciliyetine göre bir konudan diğer konuya geçme ile sıkça karşılaşılır. Bu da çevirmenlerin kısa bir zaman zarfında yeni sözcükler, yeni artalan bilgisine uyum sağlamaları anlamına gelir. Bu duruma alışabilmek için öğrencilerden ders içi faaliyet olarak, dersin sonuna kadar farklı kısa metinler çevirmeleri istenerek, zaman halinde çalışmalarını baskısı altında farklı konularda çeviri yapma pratiği edinmeleri ve ekip sağlanabilir.

iii. Simulasyon çalışmaları yapılması: Yukarıda bahsedilen uygulamalardan sonra edinilmesi amaçlanan hazırbulunuşlukla gerçek hayata olabildiğince benzetilebilecek simulasyon çalışmaları yapılabilir. Şu anki çeviri eğitiminde simulasyon çalışmaları zaten genel olarak önem kazanmış durumdadır. Çünkü simulasyon sayesinde, yaparak öğrenme” ve “bilmeden ziyade nasıl yapıldığını bilme” gerçekleşmektedir (Mackenzie, 2004, s. 33). Nitekim Hui'nin (2013) çalışmasında görüldüğü gibi, oynanan roller ile öğrenciler bilgileri, tek başlarına kullanarak, yaşam boyu öğrenim konusunda bir adım atabilmektedir. Daha da önemlisi, Durban'ın (2004) belirttiği gibi, meslek bilgisinin yanı sıra, müşteriyle metinde tam anlaşılmayan noktaları açıklığa kavuşturmak için temas kurma ve anlık sorunlara çözüm getirebilme konusunda kişiler arası temel beceriler kazanabilmeleri mümkün olabilir. Ekip içinde çalışmanın bir norm olduğu böyle bir alan için, ders kapsamında ekip çalışmalarını özendirici ödevler vermek ve ödevlerde öğrencilerin rollerini dönüşümlü olarak ekip içinde değiştirmek, gelecekte üstlenebilecekleri görevler için tanışıklık ve deneyim kazanmalarına yardımcı olacaktır. Ayrıca, ülkemizde üniversitelerde lisans düzeyinde pek çok bölümde zorunlu hale gelen çeviri stajlarında haber çevirisi alanına ilgisi olan öğrencilerin mümkünse bir gazetede, haber ajansında, çevrim içi haber platformları gibi ortamlarda staj yapmayı seçmeleri teşvik edilebilir.

Sonuç

Bu çalışmada basındaki basılı/ çevrimiçi haber çevirileriyle ilgili olarak; haber çevirisinin geleneksel çeviri eylemi ve öğelerinden ayrılan yönleri ve haber çevirisinde çeviri ve editörlüğün birlikteliği düşünüldüğünde lisans düzeyindeki basın çevirisi dersi izlencesinde eğitsel olarak nelere yer verilebileceği konuları incelenerek, bulgu ve düşündürdükleri gruplandırılarak sunulmuştur.

Çeviribilim dünyasında yerleşik terimler olan kaynak metin ve erek metnin, dolayısıyla yazarlığın, haber çevirisinde anlamını yitirmiş olması araştırmanın çıkış noktasıdır. Ayrıca, çeviri ve editörlük eylemi haber çevirisinde birarada yürütüldüğü bilinmektedir. Çevirmenin yapabileceği bir değişikliklik edebi bir metin türünde, “yaratıcılık” olarak anılırken, haber metninde bunun ismi ancak “müdahale” olabilir. Bu müdahaleler temelde kültürel ya da ideolojik nedenlerle yapılır. Alanyazında, patronajın yönlendirmesi ile yapılan bu tür dilsel müdahaleler sonucunda birbiriyle çelişen/farklılık gösteren, gerçeğin dışında ve hatta gerçeğe zıt/aykırı olan haber çevirileri ortaya çıktığı saptanmıştır. Bu noktada, kimliklerin içiçe geçtiği haber ortamında kişisel değil olsa olsa toplu bir sorumluluktan söz edilebilir. Buna ilaveten, makalede de irdelendiği gibi, gerçeğin zıddını bile verebilecek haber çevirileri düşünüldüğünde, yani, çeviride “...kaynak metinden hiçbir iz kalmadığı durumda, buna hala çeviri denip denmeyeceği alanyazında yer bulan başka bir tartışma konusudur.

Bütün bu özellikler ve beraberinde getirdiği dolaylı sonuçlar, “çevirmen rolü, kimliği ve müdahalesi”nin haber çevirisinde bambaşka anlamlara geldiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Çalışma, bu çeviri ve editör içiçeliğinin, çevirmenin rol ve sorumluluğunun çeviri eğitiminde de yerini alması gerektiğini vurgulamaktadır. Gerçek hayattan kopuk, salt klasik anlamda “çeviri” yapılan ve çevirilerin eleştirildiği dersler bu alanda kariyere yönelecek öğrenci için yetersiz kalacaktır. Psikolojik ve mesleki yönden öğrenciyi bu alandaki kariyere daha iyi hazırlamaya yönelik olarak, bu çalışma kapsamında Alan için Farkındalık kazandırma, Etkileşimli ve hem haber çevirisi hem de haber yazımına dönük dersler yapılması ve Simulasyon çalışmaları yapılması önerilmektedir. Böylelikle, dilsel becerilerin yanısıra, ekip çalışmasına yatkınlık, etik gibi insani konularda da farkındalık ve sorumluluk duygusunun artması sağlanabilecektir.

Gelecekte yapılacak olan çalışmalarda, Türkiye’de basın çevirisi eğitimindeki mevcut durumun resmini ortaya koymak üzere, Mütercim Tercümanlık/Çeviribilim bölümlerinde Basın Çevirisi derslerinin izlencesi ayrıntılı olarak incelenebilir. Ayrıca, basılı ve çevrimiçi haber metni çeviren profesyoneller ile mülakatlar yapılarak, basın çevirisi dersleri ile gerçek hayattaki uygulamalar arasındaki bu çalışmada belirtilmeyen, varsa, diğer boşluklar saptanarak, köprü kurma yönünde yapıcı adımlar sunmaya devam edilebilir.

Kaynakça

- Ayyad, A. ve Pym, A. (2012). Translator interventions in the Middle-East initiatives. Detours in the roadmap? B. Adab, P.A. Schmidt ve G. Shreve (Ed.), *Discourses of Translation Festschrift in honour of Christina Schäffner* içinde (ss.83-100). Frankfurt/ Main: Peter Lang.
- Baker, M. (2005). *Translation and Conflict A Narrative Account*. Londra/New York: Routledge.
- Bani, S. (2006). An analysis of press translation process. K. Conway ve S. Bassnett (Ed.), *Translation in Global News. Proceedings of the Conference at the University of Warwick* içinde (35-45). Coventry: University of Warwick Centre for Translation and Comparative Cultural Studies.
- Barthes, R. (1991). *S/Z:An Essay Literary Criticism* (R. Miller, Çev.). New York, NY: Hill & Wang.
- Bassnett, S. (2011). The translator as a cultural mediator. K. Malmkjær ve K.Windle (Ed.), *The Oxford Handbook of Translation Studies* içinde (ss.94-108). Oxford: Oxford University Press.
- Bassnett, S. (2005). Bringing the news back home: Strategies of acculturation and foreignization. *Language and Intercultural Communication*, 5(2), 120-130. doi:10.1080/147084700508668888
- Bassnett, S. ve Lefevere, A. (Ed.). (1995). *Translation, History and Culture*. (s.ix). London: Cassell.
- Bauman, R. ve Briggs, C.L. (1990). Poetics and Performance as Critical Perspectives in Language and Social Life. *Annual Review of Anthropology*, 19, 59-88. doi:10.1146/annurev.an.19.100190.000423
- Bielsa, E. ve Bassnett, S. (2008). *Translation in Global News*. London/New York: Routledge.
- Birkan-Baydan, E. (2013). Çeviri eğitiminde çeviri/çevirmenlik edinci: Problem çözme ve karar verme konusunda bir farkındalık uygulaması. *İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Dergisi*, 7, 103-125.
- Bulut, A. (2015). *Tercüme Hatası!?* İstanbul: Çeviribilim Yayınları.
- Bulut, A. (2008). *Basından Örneklerle Çeviride İdeoloji İdeolojik Çeviri*. İstanbul: Multilingual.

- Conway, K. ve Bassnett, S. (2006). Translation in global news: Proceedings of the conference held at the University of Warwick. https://www.ufs.ac.za/docs/librariesprovider20/linguistics-and-language-practice-documents/all-documents/feinauer-translation-in-global-news-proceedings-931-eng.pdf?Status=Mastervsfvrsn_adresinden_erişildi.
- Conway, K. (2015). News Translation and Culture. Editors' Introduction. *Perspectives. Studies in Translatology*, 23(4), 517-520. doi:10.1080/0907676X.2015.1068006
- Darwish, A. (2010). *Translation and News Making in Contemporary Arabic TV*. Melbourne: Writescopie Pty.Ltd.
- Davier, L. (2014). The paradoxical invisibility of translation in the highly multilingual context of news agencies. *Global Media and Communication*, 10(1), 53-72. doi:10.1177/1742766513513196
- Davis, K. (2001). *Deconstruction and Translation*. Manchester: St.Jerome.
- Dizdar, D. (2006). Çevirinin sınırları ve çevirmenin sorumlulukları. *Varlık Dergisi*, 6, 5-6.
- Dollerup, C. (1994). Systematic feedback in teaching translation. C. Dollerup ve A. Lingarrd (Ed.), *Teaching Translation and Interpreting 2* içinde (ss. 121-132). Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Durban, C. (2004). Demanding clients state their case: Comments on the client round table at La Rochelle. *The Journal of Specialized Translation (1)*. https://www.jostrans.org/issue01/art_durban.php_25.01.2019 adresinden erişildi.
- Fairclough, N. (1995). *Media Discourse*. London: Arnold.
- Floros, G. (2012). News Translation and Translation Ethics in the Cypriot Context. *Meta*, 57(4), 924-942. doi:10.7202/1021225ar
- Fowler, R.(1991). *Language in the News. Discourse and Ideology in the Press*. Londra/New York: Routledge.
- Fujii, A. (1988). News Translation in Japan. *Meta: Journal Des Traducteurs/meta:translators*, 33(1), 32-37. doi: 10.7202/002778ar
- Gabr, M. (2001). Toward a Model Approach to Translation Curriculum Development. *Translation Journal*, 5(2), <https://translationjournal.net/journal/16edu.htm> adresinden erişildi.
- Gagnon, C. (2010). When text and translation process meet: Translation in the Prime Minister's Office. C. Schäffner ve S. Bassnett (Ed.), *Political Discourse, Media and Translation* içinde (ss.164-177). GBR: Cambridge Scholars Publishing.
- Gambier, Y. (2010a). Public communications. Beyond boundaries. C. Schäffner ve S. Bassnett (Ed.), *Political Discourse, Media, Translation* içinde (ss.233-243). GBR: Cambridge Scholars Publishing.
- Gambier, Y. (2010b). Media, Information and translation in the era of globalization. R. Valdeón (Ed.), *Translating Information* içinde (ss.13-30). Oviedo: Ediuono.
- Hajmohammadi, A. (2005). Translation evaluation in a news agency. *Perspectives: Studies in Translatology*, 13(3), 215-224. doi:10.1080/090767605086689993
- Hatim, B. ve Mason, I. (1993). *Discourse and the Translator*. New York: Longman.
- Hui, T.T. (2013). The potential of role-playing as a translator training tool: Students' performance and reflections. *New Voices in Translation Studies*, 10(1), 39-53.
- Hursti, K. (2001). An insider's view on transformation and transfer in international news communication. *Helsinki English Studies, Electronic journal*. http://www.eng.helsinki.fi/hes/Translation/insiders_view1.htm adresinden erişildi.
- İnce, Ü. ve Dizdar, D. (2017). *Çeviri Atölyesi Çeviride Tuzaklar*. İstanbul: Can Yayınları.
- Javandalasta, P., Aprina C., ve Kirana, A. W. (2018). Mistranslated news report on Copenhagen shooting in 2015 Human Error or Intentional Act. *Etnolingual*, 2(1), 73-90. doi:10.20473/etno.v2i1.8445
- Keys, B. ve Wolfe, J. (1988). Management Education and Development: Current Issues and Emerging Trends. *Journal of Management*, 14, 205-229. doi:10.1177/0149206388014920638801400205
- Kiraly, D. (2000). *A Social Constructivist Approach to Translator Education: Empowerment from Theory to Practice*, Manchester: St. Jerome Publishing.
- Lefevere, A. (1992). *Translation, Rewriting and the Manipulation of Literary Fame*. London/New York: Routledge.
- Lewis, J., Williams, A., ve Franklin, B. (2008). A compromised fourth estate? *Journalism Studies*, 9(1), 1-20. doi:10.1080/14616700701767974
- Li, D. (2006). Translators as well as thinkers: Teaching of journalistic translation in Hong Kong. *Meta*, 51(3), 435-619. doi :10.7202/013566ar
- Liu, N. (2013). News Translation as Reconstruction of Reality within Frames. *Translation Journal*. 17,4. <https://translationjournal.net/journal/67nxi.html> adresinden erişildi.
- Loupaki, E. (2010). Investigating translators' strategies in rendering ideological conflict: The case of news translation. C. Schäffner ve S. Bassnett (Ed.), *Political Discourse, Media and Translation* içinde (ss.55-75). GDR: Cambridge Scholars Publishing.

- Mackenzie, R. (2004). The competencies required by the translator's roles as a professional. K. Malmkjær. (Ed.), *Translation in Undergraduate Degree Programs* içinde (ss. 32-33). Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Orengo, A. (2005). Localizing news: Translation and the global national dichotomy. *Language and Intercultural Communication*, 5(2), 168-187. doi:10.1080/14708470508668892
- O'Shaughnessy, M. (1999). *Media and society an introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- Pormuzeh, A. (2014). Translation as renarration. Critical analysis of Iran's cultural and political news in English Western Media and Press from 2000 to 2012. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 5(9), 608-619. doi:10.5901/mjss.2014.v5n9p608
- Pym, A. (2001). Introduction: Return to the ethics in translation studies. *The Translator*, 7(2), 129-138. doi:10.1080/13556509.2001.10799096
- Pym, A. (1993). *Epistemological problems in translation and its teaching. A Seminar for Thinking Students*. Spain: Edicions Caminade.
- Salzberg, C. (2008). Translation and participatory media: Experiences from the global voices. *Translation Journal*, 12(3). <https://translationjournal.net/journal/45global.htm> adresinden erişildi.
- Schäffner, C. (2012). Rethinking transediting. *Meta*, 57(4), 866-883. doi:10.7202/1021222ar
- Schäffner, C. (2004). Political discourse from the point of view of translation studies. *Journal of Language and Politics*, 3(1), 117-150. doi:1075/jlp.3.1.09sch
- Schäffner, C. ve Bassnett, S. (2010). *Political discourse, media and translation*. Cambridge: Cambridge Scholars.
- Schrijver, I. (2014). *The translator as a text producer. The effects of writing training on transediting and translation performance*. Antwerp: Universiteit Antwerpen.
- Stetting, K. (1989). Transediting – A new term for coping with the grey area between editing and translating. G. Caie, K. Haastrup ve A. L. Jakobsen. (Ed.), *Proceedings from the Fourth Nordic Conference for English Studies* içinde (ss. 371-382). Copenhagen: University of Copenhagen.
- Tymoczko, M. (2007). *Enlarging Translation, Empowering Translators*. New York: Routledge.
- Ulrych, M. (1996). Real-world criteria in translation pedagogy. C. Dollerup ve V. Appel (Ed.), *Teaching Translation and Interpreting*, 3 içinde (ss.251-259). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Valdeón, R. (2014). From adaptation to appropriation: Framing the world through news translation. *Linguaculture*, 1, 52-62. doi:10.1515/lincu-2015-0019
- Van Doorslaer, L. (2012). Translating, narrating and constructing images in journalism with a test case on representation in Flemish TV news. *Meta*, 57(4), 1046–1059. doi:10.7202/1021232ar
- Van Doorslaer, L. (2010). Journalism and translation. Y.Gambier ve L. van Doorslaer (Ed.), *Handbook of Translation Studies 1* içinde (ss.180-184). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Venuti, L. (1995). *The Translator's invisibility: A history of translation*. Londra ve New York: Routledge.
- Vybíralová, H. (2012). *journalistic translation in the selected Czech Press*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Masaryk University, Brno, Çekya.